

Polityka Dyplomacji Humanitarnej - Memorandum Wyjaśniające

Wstęp

Po obszernych konsultacjach ze Stowarzyszeniami Krajowymi, Międzynarodową Federacją Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca oraz społecznością humanitarną wspierającą prawa człowieka, termin "dyplomacja humanitarna" został ściśle zdefiniowany i jest obecnie przedmiotem polityki humanitarnej. Dyplomacja humanitarna, która nie jest już tylko niepewnym i abstrakcyjnym pomysłem, może być obecnie wdrażana z pewnością i przejrzystością przez wszystkie 188 Stowarzyszeń Krajowych oraz Federację.

Memorandum wyjaśniające skupia się na podstawowych problemach, które zwykle powstrzymywały rozwój przejrzystego i zwięzłego podejścia do egzekwowania dyplomacji humanitarnej przez Stowarzyszenia Krajowe oraz Federację. W szczególności, tekst tego memorandum wyjaśniającego odzwierciedla prośby Stowarzyszeń Krajowych oraz innych jednostek, aby definicja zawarta w polityce została szczegółowo opisana.

Dokument ten wyjaśnia znaczenie oraz kontekst, leżące za kluczowymi słowami definicji, zapewniając podstawy do skutecznego egzekwowania dyplomacji humanitarnej wśród Stowarzyszeń Krajowych oraz Federacji. Memorandum wyjaśnia także, jaki cel może zostać osiągnięty dzięki polityce dyplomacji humanitarnej. Nacisk na dyplomację humanitarną narodził się z uświadomienia sobie, iż wspólne wysiłki Stowarzyszeń Krajowych oraz Federacji nie są w pełni skuteczne. Polityka dyplomacji humanitarnej pomoże zwiększyć ich efektywność.

Kluczowym przesłaniem polityki jest wzbudzenie we wszystkich Stowarzyszeniach Krajowych oraz Federacji nowej mentalności opartej na zasadzie podejmowania zwięzłych działań, które przekonają osoby decydujące do działania na rzecz ludzi bezbronnych. Decyzja o przekonywaniu nie jest wyborem, jest raczej podstawowym obowiązkiem. Jest obowiązkiem, który wywodzi się z uprzywilejowanego dostępu, którym cieszą się Stowarzyszenia Krajowe, będące pomocnikami władz publicznych w sektorze humanitarnym. Wywodzi się on także z niezależności Ruchu Czerwonego Krzyża, z rozpiętości jego działań humanitarnych na całym świecie, z jego milionów wolontariuszy oraz statusu obserwatora na Zgromadzeniu Ogólnym ONZ. Organizacja tego rodzaju, ze swoim unikalnym potencjałem do wywierania znacznego wpływu na ważnych osobistościach na całym świecie, posiada wyraźny obowiązek do działania w taki sposób.

Jest to także mentalność, której Stowarzyszenia Krajowe oraz Federacja nie mogą dłużej unikać. W złożonym i coraz bardziej konkurencyjnym sektorze humanitarnym XXI wieku, plany długoterminowe oraz przyszłość organizacji samej w sobie wymagają, aby ich kluczowe przesłania były komunikowane skuteczniej niż do tej pory. Korzyści tej lepszej komunikacji, zarówno w przypadku wpływu zewnętrznego, jak i spójności wewnętrznej, zostaną przedstawione poniżej.

Rozdział 1. Czym jest "dyplomacja humanitarna"?

Dyplomacja humanitarna jest pomysłem stanowiącym wyzwanie dla organizacji humanitarnych. Terminy "dyplomacja" oraz "humanitarny" zostały kiedyś określone jako z zasady niekompatybilne. Ta zauważona niekompatybilność wywodzi się z faktu, iż "dyplomacja" jest uważana za pojęcie zbyt mocno powiązane ze światem polityki, a zatem nie odzwierciedla pracy organizacji humanitarnych.

Wątpliwości tego typu ignorują fakt, że organizacje humanitarne działają w sektorze politycznym na porządku dziennym. Przedstawiciele Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca muszą koniecznie współpracować z rządami i innymi władzami w ramach swojej pracy, aby móc sprostać potrzebom wielu ludzi.

Użycie terminu "dyplomacja" jest zatem całkiem zamierzone. Przedstawiciele państwa należą do najważniejszych osobistości, z którymi współpracują Stowarzyszenia Krajowe i Federacja, a projekt tej polityki zakłada taki właśnie zwiększony poziom zaangażowania takich przedstawicieli.

Już wiele lat temu próbowano zdefiniować dyplomację humanitarną. Definicja zawarta poniżej opiera się na rozumieniu, iż tylko poprzez ciągłe przekonywanie przedstawicieli sektora politycznego do działania w imieniu potrzebujących, Stowarzyszenia Krajowe oraz Federacja mogą dokonać widocznych zmian.

Definicja

Dyplomacja humanitarna polega na przekonywaniu ważnych osobistości oraz liderów opinii publicznej do działania, w każdym czasie, w interesie osób potrzebujących, z poszanowaniem fundamentalnych zasad humanitarnych.

Schemat polityki dyplomacji humanitarnej jest zbudowany na tej definicji, a szczególnie na jej słowach kluczowych. Stowarzyszenia Krajowe domagały się dokładniejszego wyjaśnienia różnych części definicji.

Definicja ta powinna być rozumiana jako sekwencja terminów, które pełnią rolę "znaków – wytycznych" do działania dla Stowarzyszeń Krajowych oraz Federacji. Postrzeganie definicji jako całości wymaga docenienia ważności poszczególnych słów i terminów kluczowych, które tworzą spójną całość. Zrozumiana w taki właśnie sposób definicja zapewnia przejrzysty schemat do praktycznego zastosowania dyplomacji humanitarnej.

Waga każdego z kluczowych terminów wchodzących w skład definicji została przedstawiona poniżej. Z tych kluczowych terminów wywodzą się konkretne kroki, które muszą zostać podjęte przez Stowarzyszenia Krajowe i Federację, w celu działania zgodnie z tą polityką:

- 1. Obowiązek przekonywania;**
- 2. Przekonywanie przy użyciu odpowiednich narzędzi i działań dyplomatycznych;**
- 3. Skupianie się na wiedzy i doświadczeniach**
- 4. Nawiązywanie współpracy z partnerami spoza Ruchu w odpowiednim czasie.**

Adn. 1 - Obowiązek przekonywania

Terminy "humanitarny" i "dyplomacja" w połączeniu stanowią wyrażenie, które jest niesamowicie ważne dla Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy. Zrozumienie istoty tych terminów, oraz istniejących pomiędzy nimi relacji, jest konieczne. W ten sposób, rozpoznajemy szczególną odpowiedzialność Stowarzyszeń Krajowych i Federacji do "przekonywania".

"**Humanitarny**", wywodzi się z najbardziej podstawowej z Fundamentalnych Zasad Czerwonego Krzyża - zasady humanitaryzmu. Humanitaryzm rozumieć należy jako "*zasadę niezbędną*", ponieważ "*stanowi ona wyraz głębokiej motywacji Czerwonego Krzyża, z której wywodzą się wszystkie inne zasady*".

"**Dyplomacja**" jest szerokim terminem, który opisuje cel, jakim jest znalezienie rozwiązania danego problemu, zwykle dotyczącego krajów lub jednostek.

W kontekście humanitarnym, dyplomacja jest określeniem zbiorowym dla różnych technik oraz strategii, które mogą zostać zastosowane we wprowadzaniu rozwiązania zaspokajającego potrzeby ludzi bezbronnych/poszkodowanych.

Odpowiednia strategia dyplomatyczna w znacznym stopniu zależy od kontekstu, w którym funkcjonują organizacje humanitarne. Jak przedstawił to uznany, były Ambasador Lakhdar Brahimi, dyplomacja "*wymaga umiejętności zdefiniowania własnych celów oraz, jednocześnie, bycia świadomym poglądów, interesów, warunków i celów strony przeciwnej*".¹

"Dyplomacja" jest ważna, ponieważ odzwierciedla rzeczywistość koniecznej współpracy Stowarzyszeń Krajowych z władzami i ważnymi osobistościami, zdolnymi do podejmowania decyzji. Jak zauważył Jean Pictet w swoim tekście na temat Zasad Fundamentalnych, "*sposób działania Stowarzyszeń Krajowych wymaga współpracy z władzami, kontaktu z państwem*".² Stowarzyszenia Krajowe są jednocześnie niezależne od rządów. Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc "*muszą mieć możliwość wskazywania drogi do humanitaryzmu i sprawiedliwości*"³, zauważa znów Pictet. Jest to unikalna i uprzywilejowana pozycja bliskiej współpracy z rządem.

Słowo "przekonywanie" zostało wybrane, aby wyjaśnić sposób, w jaki ten specjalny obowiązek powinien być egzekwowany. Przekonywanie zostało zdefiniowane jako "*skuteczne nakłanianie, namawianie lub perswadowanie*" oraz "*wzbudzanie wiary, przemawianie*".⁴ Jest to termin, który ujmuje istotę pozostawania aktywnym oraz wpływowym.

¹ Humanitarian Diplomacy – Practitioners and their Craft, edited by Larry Minear and Hazel Smith, s. xiv.

² The Fundamental Principles of the Red Cross – Commentary by Jean Pictet, Henry Dunant Institute, s. 63.

³ Ibid, s. 61.

⁴ Collins Dictionary, ed. 1992.

Adn. 2 - Przekonywanie przy użyciu odpowiednich narzędzi i działań dyplomatycznych

Wybór odpowiedniej strategii dyplomatycznej jest często najtrudniejszą i najważniejszą decyzją, która musi zostać podjęta w dążeniu do osiągnięcia humanitarnych rezultatów. Decydowanie jaki typ działań zostanie podjęty oraz kiedy, stanowi część zestawu umiejętności, który musi posiadać każdy dyplomata humanitarny.

a) Identyfikowanie "Ważnych Osobistości" oraz innych "Liderów Opinii"

Wybór konkretnych metod dyplomatycznych nie może się odbyć bez wcześniejszej oceny danego otoczenia i kontekstu, w którym ta decyzja musi zostać podjęta. Konieczne jest, aby osoba, która podejmie ostateczną decyzję, została zidentyfikowana, wraz z osobami, których opinie mogą mieć wpływ na taką decyzję.

Biorąc pod uwagę fakt, że budowanie skutecznej dyplomacji humanitarnej może zająć wiele lat, Stowarzyszenia Krajowe oraz Federacja powinny wybrać potencjalne ważne osobistości oraz liderów opinii w jak najszerszym ich znaczeniu (np. parlamentarne sieci Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy działające w niektórych krajach).

Sformułowanie "Liderzy Opinii" zostało użyte w definicji aby ująć rolę mediów, środowisk akademickich, parlamentarzystów oraz sektora prywatnego w dążeniu do osiągnięcia celów humanitarnych.

b) Zrozumienie procesu podejmowania decyzji

Konieczne jest, aby Stowarzyszenia Krajowe i Federacja pamiętały, że dyplomacja jest procesem ciągłym. Najczęściej, osoby podejmujące decyzje nie będą od razu przekonane do działania na rzecz ludzi potrzebujących. Skuteczne przekonywanie wymaga wytrwałości, która często wiąże się z perspektywą procesu zmiany mentalności trwającego kilka miesięcy, a czasem nawet lat. Dlatego też niezbędne jest, aby organizacje humanitarne posiadały głęboko rozwinięte rozumienie kultury i kontekstu, w których działają. Środowiska polityczne nie mogą dłużej być postrzegane jako odległe od sektorów, w których powinny działać Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc. Takie środowiska stanowią okazje do zaangażowania się w problemy i kwestie, którymi w szczególności interesują się Stowarzyszenia Krajowe.

c) Dyplomatyczny zestaw narzędzi

Myślenie bez działania do niczego nie prowadzi, ale działanie bez myślenia prowadzi do katastrofy - przysłowie japońskie.

Istnieje wiele działań oraz czynności, które mogą zostać podjęte do przekonania ważnych osobistości i innych liderów opinii do działania na rzecz potrzebujących. Stanowią one m. in. decyzje do prowadzenia poufnych negocjacji z ważnymi osobistościami (tak zwana "cicha dyplomacja") oraz promowanie poszanowania dla fundamentalnych zasad humanitarnych w szerszych kontekstach publicznych (np. poprzez publiczne negocjacje i kampanie).

d) Baza umiejętności

Zatrudnianie osób posiadających odpowiednie zestawy umiejętności do skutecznej implementacji dyplomacji humanitarnej jest konieczne. Jak zauważyło Centrum Dialogu Humanitarnego, *"większość działaczy humanitarnych prowadzi pewne negocjacje każdego dnia, ale tylko kilku świadomie uznaje to za umiejętność i szuka sposobów na jej ulepszenie i rozwijanie w swojej organizacji"*.⁵ Wpajanie mentalności dyplomacji humanitarnej w kulturę organizacji będzie w znacznym stopniu wspierane przez pracowników, którzy posiadają umiejętności oraz doświadczenie w tej dziedzinie.

Stowarzyszenia Krajowe oraz Federacja powinny, kiedy tylko będzie to możliwe, inwestować w pracowników posiadających zaplecze w pracy negocjacyjnej i strategicznej. Biorąc pod uwagę, że nie wszystkie Stowarzyszenia Krajowe posiadają środki wystarczające do zatrudnienia takich osób, Federacja powinna zapewnić ciągle szkolenia w dziedzinie dyplomacji humanitarnej.

e) Kontynuacja i utrzymywanie relacji

Centralnym pojęciem tej polityki jest "kontynuacja". Wytrwałość przez okres kilku lat jest często wymagana, aby osiągnąć cele programowe oraz zapewnić trwałe zasoby Stowarzyszeniom.

Adn. 3 - Skupianie się na wiedzy i doświadczeniach

a) Określanie "potrzeb" i ich zakresu dla "ludzi potrzebujących"

To Stowarzyszenia Krajowe i Federacja muszą określić, poprzez swój dostęp zdobyty na poziomie społeczeństwa dzięki rzeszom wolontariuszy, kto zalicza się do zakresu sformułowania "ludzie potrzebujący" oraz jakie działania muszą zostać podjęte, aby sprostać ich "potrzebom". Doświadczenie Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy w specyficznych kontekstach humanitarnych oraz ich umiejętność rozpoznawania losu ludzi potrzebujących, czyni jego działania wiarygodnymi.

Sformułowanie "ludzie potrzebujący" odnosi się tu zarówno do ludzi znajdujących się w sytuacji kryzysowej obecnie, oraz takich, którzy doświadczą jej w przyszłości. W ten sposób, definicja jednoznacznie określa działania przygotowawcze Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, wraz z budowaniem przyszłego potencjału organizacji do podejmowania nie tylko działań doraźnych, ale i rozwojowych.

b) Skupianie się na wiedzy - podejście oparte na dowodach

Konieczne jest, aby Stowarzyszenia Krajowe i Federacja pozostawały skoncentrowane na formach potrzeb, w związku z którymi posiadają konkretne doświadczenie. Jak zauważa Jean Pictet, pomimo faktu, iż *"celem Czerwonego Krzyża jest ulepszenie świata, może on go osiągnąć tylko w pewnych kontekstach. Nie może on podejmować się każdego działania uważanego za dobroczynne, musi się raczej skupiać na konkretnych obowiązkach. Tylko poprzez takie działanie, może się on uchronić od niebezpiecznego marnowania wysiłków"*.⁶

⁵ Ibid, s. 8.

⁶ The Fundamental Principles of the Red Cross – Commentary by Jean Pictet, Henry Dunant Institute, s. 22.

Każde Stowarzyszenie Krajowe posiada swój unikalny charakter, a co za tym idzie, swój unikalny zestaw celów, swoje zadania. Stowarzyszenia Krajowe i Federacja muszą, jednakże, pozostawać świadome relacji pomiędzy wpływem i wiarygodnością.

Przyjmowanie opartego na dowodach podejścia do dyplomacji humanitarnej pozwoli Stowarzyszeniom Krajowymi i Federacji zbudować podstawę własnej dyplomacji humanitarnej z pozycji władzy oraz uniknąć debaty ideologicznej. Umiejętność przekonywania jest bezpośrednio połączona z wiedzą i doświadczeniem Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy; dyplomacja humanitarna oparta na analizie i doświadczeniach z tego sektora jest zatem niezbędna.

c) Rozwijanie systemu opartego na pamięci instytucjonalnej

Każdy komponent Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy zapewnia ważne perspektywy i lekcje wyniesione z różnych sytuacji, doświadczanych na całym świecie. W sumie, perspektywy te składają się na wiedzę instytucjonalną, bez której dyplomacja humanitarna nie mogłaby funkcjonować. 188 Stowarzyszeń Krajowych oraz dziesiątki milionów wolontariuszy nie stanowią same w sobie gwarancji siły i wpływu. Konieczne jest, aby działania, strategie oraz wiedza zdobyta przez Stowarzyszenia Krajowe i Federację zostały skutecznie rozdzielone w jednostkach Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy. Dyplomacja humanitarna zależy w mniejszym stopniu od poszczególnych osób, ponieważ funkcjonujące systemy zapewniają to, iż decyzje podejmowane są w oparciu o metody, które zostały skutecznie wprowadzone w przeszłości. Niezbędne jest przy tym sumienne i sukcesywne raportowanie i rozpowszechnianie wiedzy, wspierane przez Federację.

Adn. 4 - Nawiązywanie współpracy z partnerami spoza Ruchu w odpowiednim czasie

Poza przekonywaniem ważnych osobistości do działania, w każdej sytuacji, na rzecz ludzi potrzebujących, definicja wymaga także, aby te osobistości były przekonane do działania z "**głębokim poszanowaniem fundamentalnych zasad humanitarnych**". "*Fundamentalne zasady humanitarne*" to pojęcie możliwe do zidentyfikowania przez inne organizacje w środowisku humanitarnym, a zastosowanie tego terminu, w przeciwieństwie do "*Fundamentalnych Zasad*" Ruchu, udowadnia zobowiązanie się Stowarzyszeń Krajowych i Federacji do angażowania się, kiedy jest to konieczne, w relacje z organizacjami nie należącymi do Ruchu. Termin ten pozwala na wykorzystywanie definicji przez inne organizacje ze środowiska humanitarnego w procesie budowania wizerunku zewnętrznego oraz wiarygodności Stowarzyszeń Krajowych i Federacji, czyniąc je raczej partnerami z wyboru. Używanie terminu "fundamentalne zasady humanitarne" ukazuje Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc jako organizację otwartą, przygotowaną do angażowania się w inne relacje, która jest świadoma konieczności współpracy w nowoczesnym kontekście humanitarnym. Porozumienia partnerskie powinny być zawierane, tak, aby obowiązki każdej ze stron były ściśle określone oraz aby zapewnione zostały środki trwałe do wykonania poszczególnych zadań.

Rozdział 2. Jedność Fundamentalnych Zasad i Zagrożenia dla Przestrzeni Humanitarnej

Niektóre Stowarzyszenia Krajowe przez długi czas obawiały się, że aktywne zaangażowanie w dyplomację humanitarną zagraża zasadzie neutralności oraz potencjalnie wystawia przestrzeń humanitarną na niebezpieczeństwo.

Fundamentalna Zasada neutralności, z historycznego punktu widzenia, była najważniejszym czynnikiem powstrzymującym Stowarzyszenia Krajowe od publicznego udziału w debacie humanitarnej. Filozoficzne podstawy Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca są zakorzenione w neutralności, a zasada ta pozostaje najważniejsza dla osłaniania przestrzeni humanitarnej. Niestety, w pewnych przypadkach stała się ona wymówką od bierności. Jak zauważa Jean Pictet w swoim rozdziale na temat neutralności, *"ponad wszystko, niezbędną cechą charakterystyczną Czerwonego Krzyża jest działanie, a nie pozostawianie organizacją pasywną"*.⁷

Czasami, neutralna pozycja Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca wywoływała znaczną krytykę w mediach, w środowiskach akademickich, a przede wszystkim w społeczeństwie ogólnie. Krytyka ta z kolei spowodowała, że związki z innymi organizacjami w środowisku humanitarnym oraz środowisku praw człowieka stały się kłopotliwe. Częściowo, problemy te rodzą się z faktu, że idea neutralności i przyczyna, z powodu której Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc pozostaje jej wierny, nie została wystarczająco objaśniona. Zatem nie dziwi sytuacja, w której termin ten budzi wątpliwości u ludzi zarówno z, jaki i spoza Ruchu.

a) Hierarchia Zasad

Polityka ta reprezentuje możliwość ponownego przedyskutowania odpowiedniego miejsca dla neutralności w hierarchii Fundamentalnych Zasad, oraz dokładniej, sposobu, w jaki wpływa ona na praktykowanie dyplomacji humanitarnej. Popularny komentarz do Fundamentalnych Zasad Jean'a Pictet'a przedstawia schemat instruktażowy dla takiego działania. W kontekście wyjaśnienia tej polityki, warto wyróżnić następujące komentarze:

- *Nie wszystkie zasady Czerwonego Krzyża są tak samo ważne;*
- *Posiadają one hierarchiczny porządek, wskazany przede wszystkim przez kolejność, w jakiej są przedstawione;*
- *Są ułożone według wewnętrznej logiki, tak aby każda wynikała z poprzedniej;*
- *W Fundamentalnych Zasadach znaleźć można przede wszystkim "zasady rzeczowe". Są one ważniejsze od wszystkich wypadków i konkretnych spraw; motywują one organizację oraz określają jej działania. Należą one do domeny celów, a nie do sposobów i środków;*
- *W doktrynie Czerwonego Krzyża, zasada humanitaryzmu, z której wywodzą się wszystkie inne zasady, musi oczywiście zajmować pierwsze miejsce; jako podstawa działalności, zapewnia również jej ideał, jej motywację i cele; nazywamy ją zasadą niezbędną;*
- *Inne zasady rzeczowe to brak dyskryminacji i proporcjonalność (połączone razem w "Bezstronność");*
- *Kolejno następujące są pochodne zasady neutralności i niezależności, które umożliwiają wprowadzenie zasady niezbędnej w użycie oraz pozwalają nam, bez ich deformowania,*

⁷ The Fundamental Principles of the Red Cross – Commentary by Jean Pictet, Henry Dunant Institute, s. 52.

przenieść zasady rzeczowe do rzeczywistości; zapewniają one także Czerwonemu Krzyżowi poufność wszystkich stron, która jest konieczna do spełnienia jego misji.

- *Znajdujemy się tutaj w domenie środków, a nie możliwych zakończeń.*⁸

Schemat Pictet umieszcza neutralność w odpowiednim dla niej kontekście. Pozostaje ona szczególnie ważna w sytuacji konfliktów zbrojnych, oraz w innych sytuacjach, gdzie stanowi ona najskuteczniejszy sposób ochrony wartości humanitarnych. Ale schemat ten również przypomina osobom należącym do Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, którym termin ten pozostaje obcy i które mogłyby chcieć wycofywać się z działań dyplomatycznych, że neutralność powinna być obserwowana przez "filtr" humanitaryzmu; innymi słowy, przez środki, dzięki którym ważne cele humanitarne mogą zostać osiągnięte.

Neutralność nie powinna zatem być przywoływana bezmyślnie, a raczej biorąc pod uwagę najważniejsze krótko-, średnio- i długoterminowe potrzeby ludzi poszkodowanych. Nieuniknione jest, że w pewnych przypadkach Fundamentalna Zasada humanitaryzmu i Fundamentalna Zasada neutralności będą pozostawały w konflikcie, a pogodzenie ich będzie ciągłym wyzwaniem. Trzeba być ostrożnym, aby nie angażować się w działania dyplomatyczne, które mogłyby powodować, że Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc znajdują się w sytuacji, w której nie będą więcej mile widziane w miejscach, gdzie tak naprawdę są potrzebne.

Pictet zauważa, że neutralność Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy jest *"wykorzystywana do określania powściągliwości, którą cały Czerwony Krzyż musi utrzymywać w odniesieniu do każdej doktryny poza swoją własną"*.⁹ Odpowiednio, Stowarzyszenia Krajowe i Federacja Międzynarodowa nie mogą zostać uznane za neutralne w przypadku promocji swojej własnej doktryny humanitarnej. Nie jest ona neutralna, gdy dotyczy walki z HIV i Aids, cholera, głodem, humanitarnych konsekwencji zmiany klimatu czy też ksenofobii. W każdym z tych przypadków, stanowisko Stowarzyszeń Krajowych i Fundacji musi być silne i widoczne, przy jednoczesnym uważaniu na wyrażanie opinii, które mogłyby wywrzeć wpływ na politykę w kraju, którego dotyczy dana sytuacja kryzysowa.

Neutralność często stanowi most, który pozwala Czerwonemu Krzyżowi i Czerwonemu Półksiężycy docierać do miejsc, gdzie inni nigdy nie byli w stanie dotrzeć. W innych przypadkach, jest stosowana bez dostrzegania okazji do wywierania jeszcze większego wpływu, a pojawia się co raz więcej sytuacji, w których cele humanitarne Stowarzyszeń Krajowych i Federacji są zagrożone, oraz gdzie konieczne jest, aby organizacja została zauważona i wysłuchana. Polityka dyplomacji humanitarnej pozwala Stowarzyszeniom Krajowym i Federacji zarządzać tymi, często skomplikowanymi, kwestiami strategicznymi znacznie efektywniej. Czyni to poprzez nawoływanie do działania, jednocześnie zauważając, że istnieje wiele możliwości, które mogą zostać wykorzystane przez Stowarzyszenia Krajowe, w zależności od kontekstu, w którym funkcjonują.

Co najważniejsze, dyplomacja humanitarna podkreśla istotę działania świadomego. Powyższy schemat zatem oferuje Stowarzyszeniom Krajowym oraz Federacji tarczę przeciwko wszystkim krytykom ze środowisk akademickich, mediów oraz głównie ze środowisk humanitarnych, którzy porównują neutralność ze współudziałem w zbrodni lub obojętnością.

⁸ The Fundamental Principles of the Red Cross – Commentary by Jean Pictet, Henry Dunant Institute, s. 13.

⁹ The Fundamental Principles of the Red Cross – Commentary by Jean Pictet, Henry Dunant Institute, s. 56.

Rozdział 3. Jedność Ruchu

Postępowanie zgodnie z dyplomacją humanitarną wymaga ostrożnego planowania oraz działania, aby chronić integralność Stowarzyszeń Krajowych i Federacji. Rządowa akceptacja tej podstawy dyplomacji humanitarnej jest oddzielona od sposobu, w jaki pomocnicza rola Stowarzyszeń Krajowych jest rozpoznawana w Statucie Ruchu oraz decyzjach podejmowanych na Międzynarodowych Konferencjach Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy.

Rola pomocnicza jest definiowana jako specjalny i charakterystyczny związek pomiędzy Stowarzyszeniami Krajowymi i władzami publicznymi w ich krajach, oraz jako rola, która w każdym przypadku przewiduje dostarczanie usług w zgodzie z Fundamentalnymi Zasadami Ruchu, a w szczególności zasadami neutralności i niezależności. Definicja rozciąga się także na obowiązek Stowarzyszeń Krajowych do odmawiania na wszystkie prośby krajów, które wymagałyby działań niezgodnych z Fundamentalnymi Zasadami, Statutem Ruchu oraz misją danego Stowarzyszenia Krajowego.

We wszystkich przypadkach, konieczne jest także zapewnienie, że znaki czerwonego krzyża, czerwonego półksiężycy i czerwonego kryształ u oznaczają neutralność i działania humanitarne Stowarzyszeń Krajowych oraz Federacji. Są one niezbędne do zapewnienia przestrzeni humanitarnej, której broni dyplomacja humanitarna.

Integralność Ruchu jako całości musi być planowana poprzez prowadzenie konsultacji oraz poprzez harmonizację stanowisk ze wszystkimi jej członkami. Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża tłumaczy, że dyplomacja humanitarna wymaga skutecznej mobilizacji informacji, utrzymywania społeczeństw świadomymi problemów humanitarnych w skali lokalnej i międzynarodowej, rozwijania i utrzymywania kontaktów z różnymi sektorami oraz konsultacji na temat możliwości rozwiązywania podstawowych problemów społecznych. Definicja ta jest zgodna z podejściem Federacji.

Rozdział 4. Korzyści wynikające z polityki dyplomacji humanitarnej

a) Docieranie na zewnątrz

Skupianie się na dyplomacji humanitarnej pozwoli Stowarzyszeniom Krajowym i Federacji na skuteczniejsze angażowanie się w debatę humanitarną, wzmocnienie sił i środków do realizacji zadań oraz rozwijanie związków z partnerami. Są to kluczowe wyzwania dla przyszłości Stowarzyszeń Krajowych i Federacji, a polityka ta stanowi znaczną część ich strategii. Potrzeba stawiania czoła globalnym wyzwaniom została podkreślona na XXX Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy:

W stawianiu czoła konsekwencjom tych wyzwań humanitarnych, oraz w duchu hasła przewodniego tej Konferencji, "Razem dla Ludzkości", musimy zintensyfikować interakcje operacyjne oraz związki pomiędzy naszymi członkami oraz z innymi instytucjami.¹⁰

¹⁰ XXX Międzynarodowa Konferencja Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, 2007.

Biorąc pod uwagę, że skala tych wyzwań humanitarnych przekracza potencjał indywidualnych krajów czy organizacji humanitarnych, Konferencja określiła międzyrządowe, pozarządowe, akademickie, medialne oraz prywatne instytucje, które mogą się stać potencjalnymi partnerami w przyszłości. Zastosowana z oddaniem nowa polityka dyplomacji humanitarnej poprawi dostępność, wizerunek oraz profil Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, a w przyszłości pomoże zbudować "mosty" (gdzie będzie to konieczne) do współpracy z potencjalnymi partnerami.

b) Zwiększanie świadomości i mobilizacja środków

Zaangażowanie w intensywną dyplomację humanitarną przy wsparciu zewnętrznych partnerów wspomnianych wyżej, rozwinię także rozumienie roli, jaką pełnią Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc w kontekstach rozwojowych i budowania potencjału. Wzbudzenie świadomości na temat pracy wykonywanej przez Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc, oraz wartości powiązanych z tą pracą, będzie wpływało z silnego nacisku na komunikowanie stanowiska Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy. Ten silniejszy nacisk będzie czasem oznaczał obronę wartości Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy w kontekście publicznym. Dyplomacja humanitarna dostrzega silny związek pomiędzy wizerunkiem organizacji, a stopniem wpływu, jaki ta organizacja wywiera na partnerów, którzy decydują o dalszym losie osób poszkodowanych.

c) Zjednoczony system współpracy w ramach Ruchu

Zakres tej polityki posiada także wymiar wewnętrzny. Skutecznie zastosowana, polityka posiada potencjał do zbudowania efektywniejszej współpracy oraz dialogu wewnątrz Ruchu.

Uwagi podsumowujące

Skuteczna dyplomacja humanitarna stanowi najwyższy priorytet dla Federacji oraz Stowarzyszeń Krajowych. Dzięki efektywnej implementacji, pojawiają się korzyści, jak te opisane powyżej: lepsza współpraca z innymi organizacjami w środowisku humanitarnym, zwiększona świadomość na temat działań Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, większy potencjał do mobilizacji środków, ściślejsza jedność i współpraca wewnątrz Ruchu.

Polityka dyplomacji humanitarnej oraz to memorandum wyjaśniające pokazują, że w czasach zmian, osiąganie sukcesów na polu działań humanitarnych wymaga, aby Federacja i Stowarzyszenia Krajowe demonstrowały potencjał do dostosowywania się do tych zmian, jednocześnie pozostając wiernymi Fundamentalnym Zasadom, które pozostają niezmienione od przeszło 150 lat.